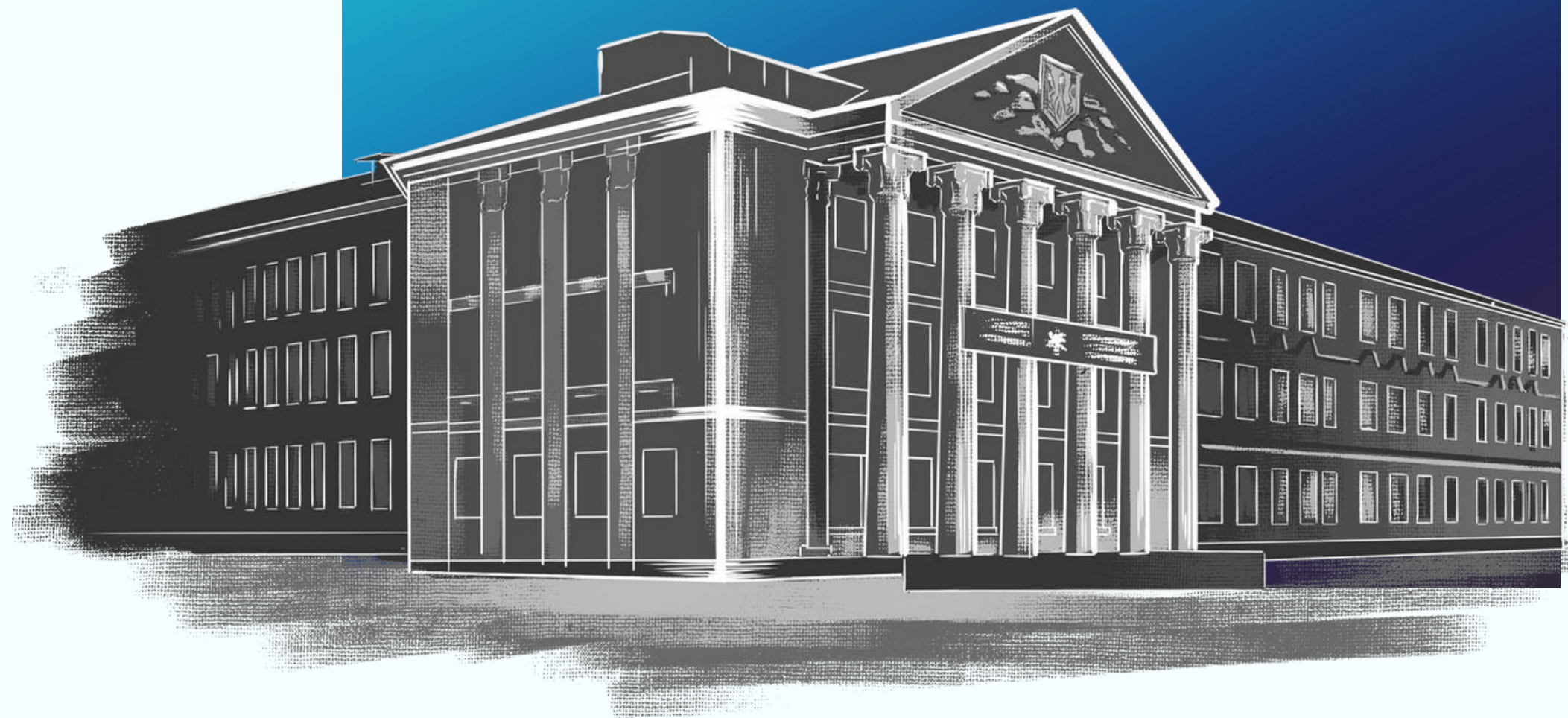

ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

«Принципи і правила академічної доброчесності»

Доповідач:
доцент кафедри ОРД та ІБ
Сергій Пекарський

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Верховна Рада України визнає академічну доброчесність важливою передумовою провадження якісної освітньої та наукової (творчої) діяльності, здобуття якісної освіти, утвердження в суспільстві довіри до результатів навчання і наукових (творчих) досягнень, а також формування поваги до честі та гідності людини.

Академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

Закон України «Про академічну доброчесність» 18 грудня 2025 року № 4742-IX (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text>), проголошує базові цінності та визначає основні принципи і правила академічної доброчесності, правові та організаційні механізми її формування та забезпечення, основні ознаки і види порушень академічної доброчесності та заходи реагування на такі порушення.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Автор – фізична особа, яка своєю працею створила академічний твір (його частину) чи навчальну роботу (її частину).

Академічний твір – твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проекту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішнім актом.

Внутрішній акт – документ закладу освіти, наукової установи, іншого суб'єкта академічної діяльності, затверджений у встановленому порядку його колегіальним органом управління, що стосується питань академічної доброчесності.

Джерело інформації – друковане чи електронне видання, архівний матеріал, інтернет-ресурс, особиста комунікація, інше джерело, з якого отримано інформацію, що використовується в академічному творі чи навчальній роботі.

Навчальна робота – результат виконання *здобувачем освіти* навчального завдання (навчальних завдань), відображений у текстовій, візуальній, аудіовізуальній, пластичній, цифровій чи іншій формі.

Суб'єкти академічної діяльності – педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші вчені, *здобувачі освіти*, вступники, учасники та організатори конкурсів, експерти у сфері освіти і науки, суб'єкти освітньої діяльності, суб'єкти наукової діяльності.

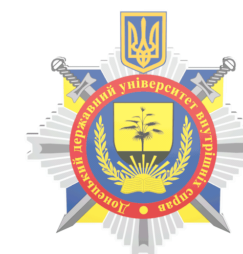

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Норми закону поширюється на суспільні відносини, що виникають у зв'язку з провадженням академічної діяльності, яка охоплює:

- ✓ наукову, науково-педагогічну, **педагогічну, викладацьку діяльність**;
- ✓ навчальну діяльність здобувачів освіти;
- ✓ **освітню діяльність закладів освіти**, наукових установ;
- ✓ створення, виконання та оцінювання проектів у сфері освіти і науки;
- ✓ створення, рецензування, наукове редагування академічних творів;
- ✓ вступні випробування у закладах освіти (наукових установах);
- ✓ **проведення олімпіад, турнірів, конкурсів, змагань та інших заходів змагального характеру у сфері освіти і науки та участь у таких заходах**;
- ✓ присудження наукових ступенів і ступенів освіти, присвоєння вчених і педагогічних звань, кваліфікаційних категорій, обрання дійсних членів (академіків) і членів-кореспондентів Національної академії наук України та національних галузевих академій наук України;
- ✓ **здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти**;
- ✓ атестацію наукових працівників;
- ✓ державну атестацію наукових установ і закладів вищої освіти у частині провадження ними наукової і науково-технічної діяльності;
- ✓ здійснення наукової і науково-технічної експертизи.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Базовими цінностями академічної доброчесності є:

- чесність суб'єктів академічної діяльності перед собою та іншими особами;
- довіра до результатів академічної діяльності інших осіб, зокрема до того, що ці результати здобуті чесно та з дотриманням відповідних правил і стандартів;
- повага до честі і гідності своєї та інших членів академічної спільноти, цінування різноманіття думок, повага до прав інтелектуальної власності інших осіб;
- справедливість у ставленні суб'єктів академічної діяльності один до одного, зокрема створення справедливих політик закладів освіти, наукових установ, послідовне та неупереджене реагування на порушення академічної доброчесності, доброчесне оцінювання результатів академічної діяльності;
- відповідальність суб'єктів академічної діяльності перед собою, один перед одним і перед суспільством за результати своєї академічної діяльності;
- стійкість у доброчесному провадженні своєї академічної діяльності незалежно від зовнішніх і внутрішніх спонукань до порушення академічної доброчесності та від наявності чи відсутності зовнішнього контролю;
- рішучість у формуванні та утвердженні культури академічної доброчесності, сміливість у захисті академічної доброчесності в академічній діяльності.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Основними принципами академічної доброчесності є:

- пріоритетність забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти шляхом застосування відповідних методів навчання, виховання, стимулювання і заохочення;
- відкритість інформації про правила академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності та відповідальність за них;
- нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності;
- повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність прав інтелектуальної власності;
- уникнення конфлікту інтересів.

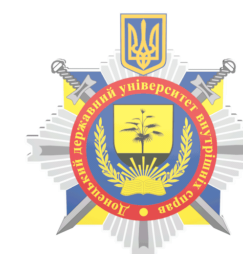
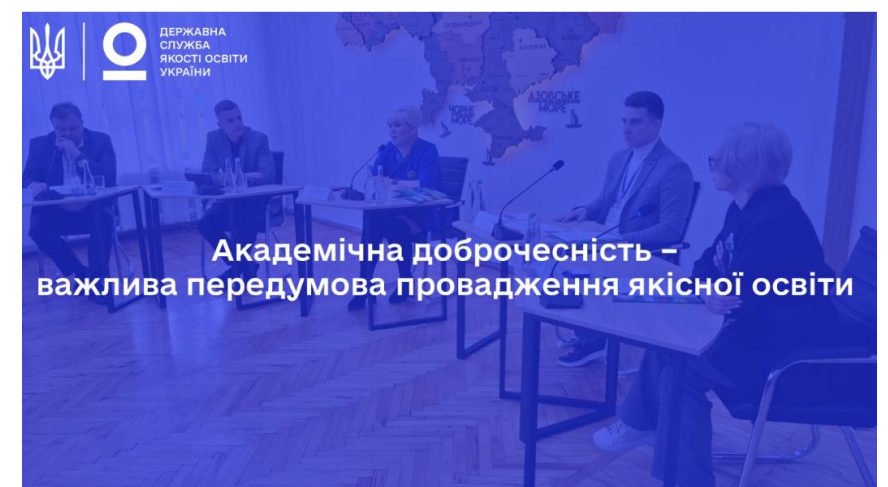
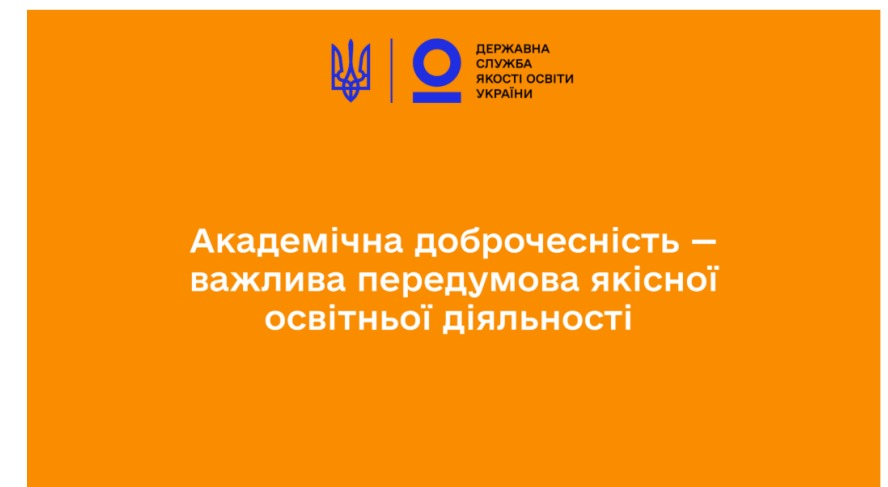
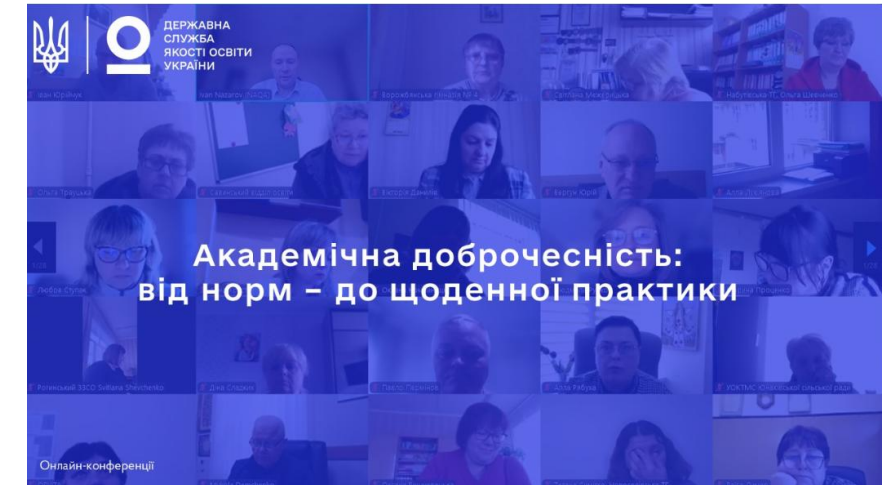

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Здобувачі освіти у своїй навчальній діяльності зобов'язані дотримуватися таких правил:

- ✓ виконувати кожне навчальне завдання самостійно, крім випадків, якщо його виконання передбачає участь декількох осіб та/або правилами виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, у тому числі з інтернет-ресурсів;
- ✓ у разі використання у власному академічному творі результатів інтелектуальної творчої діяльності іншого автора (текстів, зображень, ідей, розробок, тверджень, відомостей, думок тощо) зазначати посилання на відповідне джерело інформації та/або відповідного автора;
- ✓ академічний твір здобувача освіти може включати раніше створений ним академічний твір (повністю або частково) лише у разі, якщо це дозволено умовами навчального завдання.

ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Для забезпечення академічної доброчесності здобувачів освіти заклади освіти:

- проводять навчання з академічної доброчесності, зокрема з академічного письма;
- вживають заходів для недопущення надмірного навчального навантаження здобувачів освіти, забезпечують відповідність обсягу і рівня складності завдань для самостійної роботи часу, відведеному навчальним планом на її виконання.

ТАК

Академічна доброчесність

Якісна освіта

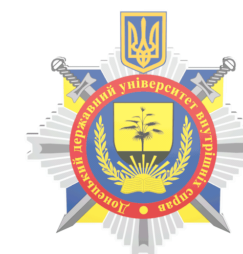
Професіоналізм

НІ

Плагіат

Списування

Хабарництво

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Забезпечення академічної доброчесності здобувачів освіти

2. Кожен педагогічний працівник зобов'язаний формувати та утверджувати культуру академічної доброчесності здобувачів освіти шляхом:

- ✓ особистого дотримання академічної доброчесності;
- ✓ навчання принципам і правилам академічної доброчесності, підвищення рівня обізнаності здобувачів освіти щодо академічної доброчесності;
- ✓ стимулювання та заохочення здобувачів освіти до дотримання академічної доброчесності;
- ✓ формування завдань, що сприяють творчому підходу здобувача освіти до їх виконання;
- ✓ уникнення завдань для здобувачів вищої освіти, що полягають у відтворенні загальнодоступної інформації;
- ✓ припинення виявлених ним порушень академічної доброчесності здобувачами освіти;
- ✓ застосування до здобувачів освіти виховних заходів реагування на порушення академічної доброчесності;
- ✓ притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності у випадках і порядку, визначених внутрішніми актами.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Забезпечення академічної доброчесності здобувачів освіти

3. Батьки, інші законні представники неповнолітніх здобувачів освіти зобов'язані:

- формувати у своїх дітей усвідомлення необхідності дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності;
- заохочувати та стимулювати своїх дітей до дотримання ними академічної доброчесності;
- сприяти дотриманню дітьми академічної доброчесності.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Порушення академічної доброчесності характеризується однією чи кількома з таких ознак:

1) обман – свідоме (умисне) надання чи оприлюднення будь-якої неправдивої інформації про себе (інших осіб) чи про результати своєї (інших осіб) академічної діяльності;

2) несправедливість, що виявляється у вчиненні однієї чи кількох таких дій:

- порушення принципу рівності, зокрема шляхом упередженого та/або дискримінаційного ставлення до іншого учасника освітнього процесу, вченого;

- упереджене оцінювання результатів академічної діяльності;

- застосування виду академічної відповідальності, що не відповідає змісту та рівню (значущості) вчиненого порушення академічної доброчесності;

- надання або отримання незаслуженої переваги;

3) бездіяльність, неприйняття (несвоєчасне прийняття) рішень, невиконання (несвоєчасне виконання), свідоме порушення своїх обов'язків, визначених законодавством, внутрішніми актами;

4) привласнення результатів інтелектуальної діяльності іншої особи (інших осіб).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Видами порушень академічної доброчесності є:

- відчуження авторства;
- академічний плагіат;
- приписування авторства;
- самоплагіат;
- фабрикація;
- фальсифікація;
- **недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом;**
- недоброчесне оцінювання;
- несамотійне виконання завдання;
- недозволена допомога;
- академічний саботаж;
- схилення до порушення академічної доброчесності;
- інституційні порушення академічної доброчесності.

Законом можуть визначатися й інші види порушень академічної доброчесності.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Основними принципами реагування на порушення академічної доброчесності є:

- обов'язковість і своєчасність реагування;
- неупереджене (недискримінаційне) ставлення до осіб, стосовно яких надійшло повідомлення про можливе порушення ними академічної доброчесності;
- обов'язковість встановлення вини особи у вчиненні нею порушення академічної доброчесності;
- співмірність порушення і заходів реагування;
- притягнення до академічної відповідальності виключно за діяння (дії чи бездіяльність), які на момент їх вчинення порушували встановлені вимоги чи заборони;
- прозорість процедур розгляду повідомлень про порушення академічної доброчесності, визначення заходів реагування на встановлені порушення.

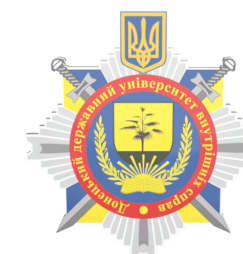
АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Академічна відповідальність є заходом забезпечення академічної доброчесності, що полягає у застосуванні до особи, яка вчинила порушення академічної доброчесності, санкцій, визначених Законом України «Про академічну доброчесність», спеціальними законами у сфері освіти і науки.

Особа притягається до академічної відповідальності виключно у разі встановлення факту вчинення нею порушення академічної доброчесності.

Встановлення факту вчинення особою порушення академічної доброчесності та притягнення такої особи до академічної відповідальності здійснюються відповідно до процедур, визначених цим Законом та внутрішніми актами.

До академічної відповідальності може бути притягнута особа, яка на час вчинення нею порушення академічної доброчесності досягла 14-річного віку.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до здобувачів освіти:

1) виховні заходи реагування:

- відвідування тематичних занять (урок, лекція, курс, тренінг тощо) з академічної доброчесності та/або академічного письма;
- усне попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;
- письмове попередження про необхідність дотримання академічної доброчесності та можливе притягнення до академічної відповідальності;
- повторне виконання завдання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Санкції за порушення академічної доброчесності, що застосовуються до здобувачів освіти:

2) заходи в межах притягнення до академічної відповідальності:

- ✓ повторне проходження (виконання) відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- ✓ повторне проходження оцінювання (включаючи підсумкове оцінювання або атестацію);
- ✓ позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання стипендій, грантів, участі у програмах академічної мобільності на строк від одного до трьох років;
- ✓ відрахування з числа осіб, які здобувають освіту за державним чи регіональним замовленням;
- ✓ позбавлення пільг з оплати навчання та/або інших пільг, наданих закладом освіти, науковою установою, на строк від одного до трьох років;
- ✓ позбавлення академічної стипендії на строк до одного навчального року;
- ✓ виключення зі складу вченої ради з позбавленням права бути членом вченої ради на строк від одного до трьох років;
- ✓ відрахування здобувача фахової передвищої освіти (крім осіб, які одночасно здобувають повну загальну середню освіту, та осіб з особливими освітніми потребами);
- ✓ відрахування здобувача вищої освіти (крім осіб з особливими освітніми потребами).

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Особливості реагування на порушення академічної доброчесності здобувачем освіти

1. Розгляд питання щодо притягнення до академічної відповідальності здобувачів освіти віком від 14 років до 18 років здійснюється із запрошенням їхніх батьків або інших законних представників, якщо проти цього не заперечує здобувач освіти.

2. У разі визнання здобувачем освіти факту вчинення ним порушення академічної доброчесності санкція визначається уповноваженим органом або уповноваженою особою, які відповідно до внутрішнього акта мають право застосовувати відповідну санкцію, без дотримання процедури, визначеної ст. 37 Закону України «Про академічну доброчесність».

3. У разі невизнання здобувачем освіти факту вчинення ним порушення академічної доброчесності та/або його незгоди з визначеною санкцією питання про порушення академічної доброчесності розглядається відповідно до ст. 37 Закону України «Про академічну доброчесність».

До складу уповноваженого органу обов'язково включаються одна або декілька осіб, уповноважених органом самоврядування здобувачів освіти, визначених положенням про самоврядування здобувачів освіти закладу освіти. За відсутності в закладі освіти самоврядування здобувачів освіти до складу уповноваженого органу делегуються здобувачі освіти у порядку, визначеному внутрішнім актом закладу освіти.

Рекомендовані джерела

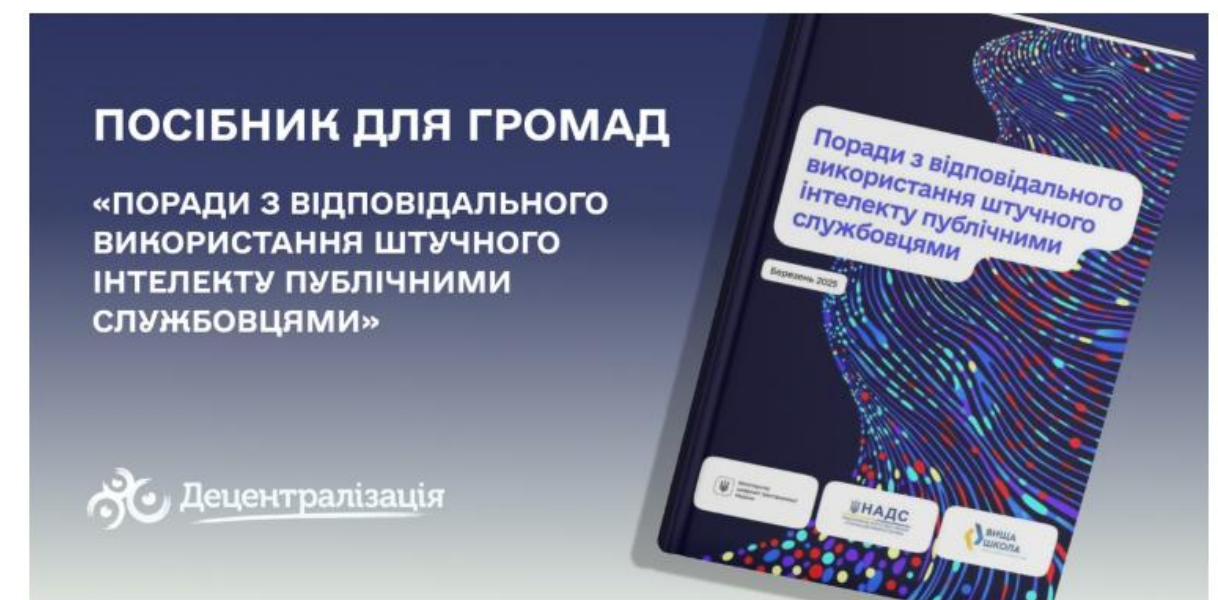
- Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні: розпорядження КМУ від 2 грудня 2020 р. № 1556-р;
- Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025-2026 роки: розпорядження КМУ від 9 травня 2025 р. № 457-р;
- Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти, розроблені у квітні 2025 року Мінцифрою, МОН тощо
- Інструктивно-методичні рекомендації щодо запровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах загальної середньої освіти..
- Методичні рекомендації щодо застосування інструментів та механізмів для трансформації різних сфер функціонування закладів вищої освіти на засадах прозорості та доброчесності, розроблені Національним агентством з питань запобігання корупції, які затверджені наказом МОН України від 17 квітня 2025 року № 576;

- **Права людини в епоху штучного інтелекту: виклики та правове регулювання** – методичний матеріал, у якому розглядаються питання впливу новітніх технологій штучного інтелекту на права людини та підходи до його правового регулювання. Запропоновані рекомендації щодо управління інтелектуальною системою відповідно до вимог національного законодавства та міжнародних стандартів *розроблені в 2024 році в рамках міжнародного проєкту EU4DigitalUA у взаємодії з Офісом Омбудсмана та Міністерством цифрової трансформації України;*
- **Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри** – аналітичний матеріал, що має на меті запропонувати підхід до регулювання технологій штучного інтелекту в Україні;
- **Поради з відповідального використання штучного інтелекту публічними службовцями.**

<https://surl.li/msrrdt>.

ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Підвищення обізнаності з академічної доброчесності

Тренінг з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти, який складається з двох частин – теоретичної та практичної.

Онлайн-курси «Академічна доброчесність» на платформах «Prometheus», «Едюкейшин Ера», Дія.Освіта, тощо.

Міжнародна фундація науковців та освітян» (international educators and scholars foundation, IESF.)

ДОНЕЦЬКИЙ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

